



## In memoriam Gheorghe Sion

(† March 24, 2018)

(†24 martie 2018)

(† 2018. március 24.)

■ Another departure, painful and difficult to accept, marked the spring of 2018. The death of Ghighi SION – as we all called him, without exception – struck his friends and relatives like lightning.

He dedicated his entire life to historic buildings, working since 1968, after graduating the “Ion Mincu” Architecture Institute, at the Historic Buildings Directorate, as a restoration architect, project chief, and then as the head of the design team of the National Cultural Heritage Directorate, his superiors being Ștefan BALȘ and Virgil ANTONESCU. Among his friends were architects Nicolae DIACONU and Ioana GRIGORESCU.

After the abusive abolition of the Historic Buildings Directorate in 1977, Ghighi SION worked within the Economic Directorate of National Cultural Heritage, where his work focused on aspects regarding the records on historic buildings and the approval of their restoration projects. Among the works he was involved in during this period, we mention only Putna Monastery, the Princely Courts of Bacău, collaborations on restoration projects such as the Arbore Church ensemble or the church of the Soveja Monastery.

Moreover, he represented the living memory of historic buildings, knowing the archives of the old Historic Buildings Commission and Directorate like none

■ Primăvara anului 2018 a mai înregistrat o plecare, dureroasă și greu de acceptat. Vestea morții lui Ghighi SION – așa cum, fără excepție, îl numeam cu toții – a căzut precum un fulger peste prieteni și apropiați.

Întreaga sa viață a dedicat-o monumentelor istorice, lucrând din anul 1968, după absolvirea Institutului de Arhitectură “Ion Mincu”, la Direcția Monumentelor Istorice, ca arhitect restaurator, șef de proiect și apoi ca șef al atelierului de proiectare al Direcției Patrimoniului Cultural Național, magistrii săi fiind Ștefan BALȘ și Virgil ANTONESCU, iar printre apropiați, arhitecții Nicolae DIACONU și Ioana GRIGORESCU.

După abuziva desființare a Direcției Monumentelor Istorice din 1977, Ghighi SION a lucrat în cadrul Direcției Economice și a Patrimoniului Cultural Național, unde activitatea sa s-a îndreptat spre aspectele privind evidența monumentelor istorice și avizarea proiectelor de restaurare ale acestora. Printre lucrările în care s-a implicat în această perioadă numim doar Mănăstirea Putna, curțile domnești de la Bacău, colaborări la proiecte de restaurare ca ansamblul bisericii Arbore, biserica Mănăstirii Soveja.

Mai mult decât atât, el a reprezentat memoria vie a monumentelor istorice, cunoscând ca nimeni altul arhivele vechii Comisiuni a

■ 2018 tavaszán egy újabb fájdalom és nehezen elfogadható távozás tanúi voltunk. Ghighi SION – ahogyan kivétel nélkül mindannyian nevezтік – halálának híre villámként csapott le barátai és hozzátartozói körében.

Egész életét a műemlékeknek szentelte. A Ion Mincu Építészeti Intézet friss diplomásaként 1968-tól dolgozott a Műemlékek Igazgatóságán, először műemlék-restaurátor építészként, vezető tervezőként, majd pedig a Nemzeti Kulturális Örökség Igazgatósága tervezői irodájának vezetőjeként. Mesterei Ștefan BALȘ és Virgil ANTONESCU voltak, valamint közeli barátai Nicolae DIACONU és Ioana GRIGORESCU építészek.

A Műemlékek Igazgatóságának 1977-i önkényes megszüntetését követően Ghighi SION a Gazdasági és Nemzeti Kulturális Örökségi Igazgatóságon dolgozott, ahol munkássága során a műemlékek nyilvántartására, valamint ezek helyreállítási terveinek jóváhagyására összpontosított. Az ebben az időszakban elvégzett munkái közül most csak a putnai kolostort és a bákói fejedelmi udvart említjük, valamint közreműködéseit olyan helyreállítási tervekben, mint például az arborei templomegyüttes, valamint a sovejai kolostor temploma.

Ráadásul a műemlékek élő emlékezetét képviselte, hiszen mindenkinél jobban ismerte a régi

other, supporting, in the difficult years between 1978 and 1989, any initiative for the conservation and restoration of historic buildings, or for the continuation of some of the abolished Directorate's abandoned sites. We will not be able to forget his support for the restoration attempts of the Chioarului Fortress.

With the re-establishment of the National Committee and Directorate for Historic Buildings, Ensembles and Sites, Ghighi SION found again his place and purpose within the new institution. His role was essential in the development of the new List of Historic Buildings, Ensembles and Sites from 1991-1992. The enrichment of the List of Historic Buildings was possible only due to his preservation and enrichment of the old lists from 1977-1989, its length of increasing more than four times.

Together with his wife, architect Anișoara SION, he had an excellent collaboration with archaeologists, an unmatched understanding and ability to interpret their findings. We cannot forget his contribution to the clarification of the characteristics of fortifications in general and the courses he held at the "Ion Mincu" University of Architecture and Urbanism in Bucharest as a guest professor, deciphering for the students the heritage significance of the remains discovered in archeological excavations.

In 1994, with the new and unfair dissolution of the National Committee and Directorate for Historic Buildings, Ensembles and Sites, Ghighi SION had the strength to stay with most of his colleagues and take over the leadership of the Design Centre for National Cultural Heritage – the daring task of piloting an institution of research, conservation and restoration of historic buildings, living on his own income resulted from the implementation of conservation and restoration projects, under the conditions of the new economy. It was a radical transformation, an unforgettable experi-

Monumentelor Istorice și a Direcției, susținând orice încercare din anii grei, 1978-1989, de conservare și restaurare a monumentelor, de continuare a unora din șantierele abandonate ale desființatei Direcții. Nu vom putea uita sprijinul dat pentru încercările de restaurare de la cetatea Chioarului.

Odată cu reînființarea în anul 1990 a Comisiei Naționale și Direcției Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, Ghighi SION și-a regăsit locul și rostul în cadrul noii instituții, rolul său fiind esențial în alcătuirea noii Liste a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice din anii 1991-1992. Numai grație păstrării și îmbogățirii de către el a vechilor liste în anii 1977-1989, s-a putut realiza substanțială îmbogățire a Listei monumentelor istorice, numărul acestora mărindu-se de peste patru ori.

Împreună cu soția sa, arhitecta Anișoara SION, a avut o excepțională colaborare cu arheologii, o neasemuită înțelegere și capacitate de interpretare a descoperirilor acestora. Nu vom putea uita contribuțiile sale la lămurirea unor caracteristici ale fortificațiilor în general și cursurile făcute la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București ca profesor invitat, descifrând în fața studenților semnificația monumentalistică a vestigiilor descoperite în săpături arheologice.

În anul 1994, odată cu noua și nedreapta desființare a Comisiei Naționale și Direcției Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, Ghighi SION a avut puterea să rămână alături de cei mai mulți dintre colegii săi și să preia conducerea Centrului de Proiectare pentru Patrimoniul Cultural Național – temerara sarcină de pilotare a unei instituții de cercetare, conservare și restaurare a monumentelor istorice, trăind din propriile venituri rezultate din realizarea proiectelor de restaurare și conservare, în condițiile noii economii. A fost o transformare radicală, o experiență de neuitat, iar meritul

Műemlékek Bizottságának és az Igazgatóság levéltárait, illetve az 1978–1989 közötti nehéz évek során minden igyekezete a műemlékek megőrzésére és helyreállítására irányult, valamint a megszüntetett Igazgatóság által abbahagyott helyreállítási helyszínek munkálatainak folytatására. Nem feledkeztünk meg a kővári vár helyreállítási kísérleteinek támogatásáról sem.

A Műemlékek, Épületegyüttesek és Helyszínek Nemzeti Bizottsága és Igazgatósága 1990-i visszaállításával Ghighi SION újonnan megtalálta helyét és rendeltetését az új intézményen belül, és létfontosságú szerepet játszott az 1991–1992-es új Műemlékek, épületegyüttesek és helyszínek listájának létrehozásában. Csakis az vezethetett a Műemlékek listájának jelentős gazdagításához, amelynek terjedelme így több mint négyszeresére nőtt, hogy a régi listákat 1977 és 1989 között megőrizte és gazdagította.

Feleségével, Anișoara SION építészettel együtt kivételes együttműködést létesített a régészekkel, összehasonlíthatatlan megértéssel és a régészeti feltárások értelmezésével. Hozzájárult az erődítések jellemzőinek általános tisztázásához, valamint nem felejtethetjük el a bukaresti Ion Mincu Építészeti és Urbanisztikai Egyetemen vendégtanárként tartott kurzusait sem, ahol tisztázta a diákoknak a régészeti ásatásokban felfedezett leletek jelentőségét.

1994-ben, a Műemlékek, Épületegyüttesek és Helyszínek Nemzeti Bizottsága és Igazgatósága újbóli és igazságtalan megszüntetésével, Ghighi SION bátorságát tanúsította az, hogy kollégái körében maradvá átvette a Nemzeti Kulturális Örökség Tervezési Központjának az irányítását, felvállalva egy műemlékek kutatására, konzerválására és helyreállítására irányuló intézmény merész vezetési feladatát, eközben pedig a saját, konzerválási és helyreállítási terveiből származó bevételeiből élt az új gazdaságban. Ez egy radikális átalakulás és egy

ence, and his merit in those years is undeniable, especially ensuring the continuity of some the sites abandoned once more.

From 2002 he worked at the National Heritage Institute and remained close to his colleagues until the last moment of his life.

However, his great achievement is the project of the Suceava Fortress. The site, started in 1962 under the coordination of architect Nicolae DIACONU, then of Virgil ANTONESCU, was taken over from 1974 by Gheorghe SION, as chief architect. Here he worked closely with Mircea MATEI and Paraschiva Victoria BATARIUC – who has also left us recently – who conducted the archaeological research, which allowed him to always polish the restoration project.

Descendant of one of the old Moldavian boyar families, the “SIONEȘTI”, it was natural that the restoration of the Seat Fortress of the country’s rulers, but also of the Suceava Princely Court, was to be the project of his soul, to which he devoted almost half a century of his life.

At the news of his end, the city of Suceava watched, lighted in the night.

May God rest your soul!

Raluca IOSIPESCU  
Sergiu IOSIPESCU

lui din acei ani este incontestabil, în special prin asigurarea continuității unora dintre șantierele din nou părăsite.

Din 2002 a lucrat în Institutul Național al Patrimoniului și a rămas alături de colegii săi până în ultimul moment al vieții.

Dar marea sa înfăptuire este proiectul Cetății de scaun a Sucevei. Șantierul început în 1962 sub coordonarea arhitectului Nicolae DIACONU, apoi a lui Virgil ANTONESCU, a fost preluat din 1974, în calitate de arhitect șef, de către Gheorghe SION. Aici a colaborat îndeaproape cu Mircea MATEI și Paraschiva Victoria BATARIUC – plecată și ea de curând dintre noi – care au efectuat cercetările arheologice, ceea ce i-a permis să șlefuiască mereu proiectul de restaurare.

Descendent al uneia din vechile familii boierești ale Moldovei, SIONEȘTI, a fost firesc ca restaurarea Cetății de scaun a domnilor țării, dar și a Curții Domnești de la Suceava, să fie proiectul sufletului său, căruia i-a consacrat aproape o jumătate de veac din viața sa.

La vestea sfârșitului său, cetatea Sucevei a străjuit, luminată în noapte.

Dumnezeu să te odihnească!

Raluca IOSIPESCU  
Sergiu IOSIPESCU

felejtetetlen élmény volt, és érdeke ezekben az években is tagadhatatlan, különösen egyes, ismét elhagyott helyreállítási helyszínek folytonosságának a biztosításában.

2002-től a Nemzeti Örökségvédelmi Intézetben dolgozott, és kollégái körében maradt életének utolsó pillanatáig.

Viszont legnagyobb megvalósítása a sucevai fejedelmi vár helyreállítási terve volt. A munkálatok 1962-ben indultak Nicolae DIACONU, majd Virgil ANTONESCU építészek vezetése alatt, Gheorghe SION 1974-ben vette ezt át főépítésként. Itt szorosan együttműködött a régészeti kutatásokat végező Mircea MATEI-jel és Paraschiva Victoria BATARIUC-kal – aki a közelmúltban ugyancsak eltávozott közülünk –, amely lehetővé tette számára, hogy állandóan pontosítsa a helyreállítási tervet.

A moldvai régi bojárcsaládok egyikének, a SIONEȘTI család lezármazottjaként természetes volt, hogy az ország uralkodói székhelyeként működő vár, valamint a sucevai fejedelmi udvar helyreállítási terve a szívéhez nőtt, amelynek szinte fél évszázadot szentelt életéből.

Eltávozása hírére Suceava vára az éjszakában kivilágítva őrködött. Isten nyugosztaljon!

Raluca IOSIPESCU  
Sergiu IOSIPESCU